

2009-04-29

Vår ref: 2009/589/184

Er ref:

Naturvårdsverket
Landskapsenheten
Naturresursavdelningen
106 48 STOCKHOLM

Yttrande över Remiss – Referenslaboratorium för luftkvalitet – National Air Quality Reference Laboratory, NAQRL

Sammanfattning

SMHI anser att analysen, Referenslaboratorium enligt 2008/50/EC, utgör ett viktigt steg i arbetet mot stärkt och mer oberoende kvalitetssäkring av svenskt luftkvalitetsarbete. Detta arbete är emellertid och blir successivt ännu mer mångfacetterat än det som analyserats och lett till utredningens förslag.

SMHI instämmer i att det nya EU-direktivet 2008/50/EC ställer nya krav. Det finns samtidigt nya förutsättningar i det europeiska samarbetet. Inspire är nämnt men det utvecklas krav på att nya tjänster skall kunna framställas baserade på mätningar av luftkvalitetsvariabler, krav som går mycket längre än att varje nation i efterhand skall kunna visa upp att vissa gränsvärden inte överskrids. Här avses i första hand realtidstjänster eller tjänster i nära realtid men också långsiktig klimatövervakning kopplad till mätningar av vissa gaser och aerosoler.

SMHI instämmer i analysen att det idag finns i huvudsak tre nationella aktörer (ITM, IVL och SMHI) med övergripande ansvar för mätmetoder, databashantering och modellering och att dessa skulle kunna ges tydliga uppdrag i anslutning till ett referenslaboratorium.

SMHI vill också betona vikten av ett starkt referenslaboratorium fritt från egenintresse i mät- och analysmetoder.

Den väsentliga delen i SMHIs svar är att referenslaboratorium för luftkvalitet bör ses i en mer omfattande helhet och analys.

Några synpunkter

SMHI ser tre specifika uppgifter när det gäller luftkvalitet.

1. Kvalitetssäkring
2. Rapportering
3. Operativa tjänster

Kvalitetssäkring gäller dels mätmetod men med hänsyn till utveckling av analys och prognostjänster på olika skalor, är det väsentligt att alla de metoder som här används och de som utför tjänster, har en garanterad (certifierad) nivå. Vi vill här referera till [FAIRMODE](http://fairmode.ew.eea.europa.eu/)¹.

I Europa utvecklas bl a i anslutning till luftmiljöproblem nya tjänsteutbud relaterade till "Core Services" (CS) och "Downstream Services" (DS)². Med CS avses kärntjänster som täcker hela Europa, som ges hög tillgänglighet och i princip fri tillgång. Dessa CS skall täcka övergripande krav från EU och t ex EEA när det gäller övervakning av protokoll och konventioner. CS skall också göras tillgängliga för regionala, nationella och lokala operatörer för att fånga mer lokala eller specifika behov. Detta tas om hand i DS där den viktiga interaktionen med spektret av olika kundkategorier sker.

Bland annat dessa ovanstående förutsättningar får som följd att data skall tillgängliggöras på olika skalor, för olika ändamål, med olika representativitet och med olika distributions-/tillgänglighetskrav. Modeller med olika inriktning utgör i detta sammanhang ett avgörande underlag för att optimera lokalisering och täthet i mätsystem.

Kraven i lagstiftningen (direktivet 2008/50/EG) är inte lika tydliga när det gäller modellering som när det gäller mätning av luftkvaliteten. Trots detta pågår olika initiativ för att främja användningen av modeller som ett verktyg för utvärdering av luftkvalitet. På EU-nivå har ett forum för luftkvalitetsmodellering i Europa bildats under 2008. Forumet syftar dels till att ge handledning vid användning av luftkvalitetsmodeller, dels till att kvalitetssäkra modellerna på nationell eller europeisk nivå. Luftmiljötjänsterna avseende "Core Services" kan komma att kvalitetssäkras inom ramen för detta initiativ.

Precisionskraven på modellering av olika luftföroreningar samt objektiva metoder, framförs i samma del av direktivet som kraven på att kvalitetssäkra och kontrollera mätdata. För modellering är det inte klart om kravet ställs på certifiering enligt ISO 17025, som egentligen avser laboratorieverksamhet. (Det kan tilläggas här att SMHI utför analyser av prover från ett flertal kontrollprogram för kustvatten utefter Sveriges kuster. Provtagnings- och analysverksamheten är kvalitetssäkrad och ackrediterad enligt ISO 17025 med årlig revision. Mätmetoderna är anpassade till internationell praxis).

Kvalitetssäkring av modeller kräver vidare god tillgång till kvalitetssäkrade mätdata och i vissa fall även snabb tillgång till mätdata. SMHI förfogar över verktyg för insamling och distribution av mätdata som kan komma till god nytta i dessa sammanhang. I ett större sammanhang kan data även användas för varningsändamål och för elektroniskt utbyte av data, med den europeiska nivån med en uppdatering nära realtid.

SMHI arbetar för närvarande på ett förslag till förändringar i varningstjänster utförda av SMHI. Detta sker i enlighet med det senaste regleringsbrevet. En av de varningar som är omnämnda är marknära ozon. En sådan varning kan utformas på olika sätt, antingen som en varning som går ut i olika media från SMHI om fastställda kriterier överskrids i en prognos eller som ett varningsunderlag som distribueras till kommuner eller län för att dessa skall göra en mer lokal bearbetning och ett lokalt varningsbeslut. Kvaliteten på en sådan varningstjänst beror på en lång rad ingående kvalitetsfaktorer. I tillämpning av luftkvalitetsmätningar kan

---

¹ <http://fairmode.ew.eea.europa.eu/>

² Idag i huvudsak relaterat till GMES.

krävas förutom realtidstillgång, en kvalitetsgranskning 24 timmar om dygnet. Det av Europeiska miljöbyrån (EEA) skapade nätverket för miljöinformation och miljöövervakning, Eionet, är ett system som kan få betydelse.

De förändringar som man kan se den närmaste framtiden är alltså en utveckling av kvalitets-säkring, rapportering (europeisk, nationell) och operativa tjänster (inklusive alltid operativa/tillgängliga mätsystem). SMHI anser att för detta arbete bör både ITM och IVL samt SMHI, ha viktiga uppgifter. Exempelvis skulle SP kunna fungera som en opartisk aktör för regelbunden revision, kvalitetskontroll och certifieringsuppgifter men där ITM, IVL och SMHI fortfarande står för det väsentliga underlaget.

En anmärkning vid sidan av den övergripande diskussionen: Det är otydligt hur kostnadsberäkningen har gjorts i rapporten *Referenslaboratorium enligt 2008/50/EC*, speciellt med hänsyn till behoven av att bedöma precisionen för olika modelleringsmetoder.

Tf Avdelningschef Eva Edelid har beslutat i detta ärende som beretts av Erik Liljas.

För SMHI

Eva Edelid
Tf Chef Avdelning Basverksamhet